

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-O.431.10.2017.ML

Warszawa, 30.10.2017 r.

Pan Dariusz Chaborski
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
w Przasnyszu
ul. Ruda 1
06-300 Przasnysz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 i art. 128 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.) kontrolerzy Wydziału Polityki Społecznej Oddział w Delegaturze – Placówce Zamiejscowej w Ostrołęce Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 17 i 23 maja 2017 r. kontrolę doraźną w Domu Pomocy Społecznej w Przasnyszu, zwanym dalej Domem lub DPS.

Przedmiot kontroli obejmował przestrzeganie praw mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej w Przasnyszu. Kontrolą objęto okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 23 maja 2017 r. W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole z kontroli, podpisanym bez zastrzeżeń przez dyrektora Domu – p. Dariusza Chaborskiego w dniu 9 października 2017 r., przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W świetle ustaleń kontroli przedstawione w skardze z dnia 25.04.2017 r. zarzuty dotyczące naruszania praw mieszkańców w DPS w Przasnyszu były niezasadne. Nie stwierdzono, że wymienieni w skardze opiekunowie stosowali przemoc wobec mieszkańców Domu. Mieszkaniec przebywający w DPS w Przasnyszu od dnia xxxxxxxxxxxx na podstawie decyzji starosty przasnyskiego z dnia xxxxxxxxxxxxxxxx, znak xxxxxxxxxxxxxxxx potwierdził, że sytuacje opisane w skardze były przez niego wymyślone w celu podjęcia przez byłego opiekuna prawnego działań, które umożliwią mu powrót do domu rodzinnego. Pragnienie powrotu do domu rodzinnego uzasadniał niemożnością samodzielnego opuszczania terenu Domu Pomocy Społecznej.

Zaburzenia funkcjonowania społecznego mieszkańca Domu – kłamstwa, kradzieże i agresję potwierdzały: zaświadczenie lekarskie, sporządzone przez pracowników DPS notatki służbowe, raporty z dyżurów i opinie psychologiczne, a także sami mieszkańcy. Niemniej jednak ograniczenie mieszkańcowi samodzielnego wychodzenia poza teren Domu na podstawie opinii psychologa ze względu na upośledzenie kompetencji społecznych i agresję w stosunku do mieszkańców jest zdaniem organu kontroli nieuprawnioną ingerencją w sferę wolności osobistej tego mieszkańca. Osoby o niskich kompetencjach społecznych przebywające w domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną nie są bowiem pozbawione prawa do samostanowienia. Natomiast wszelkie nakazowe ograniczenia w zakresie korzystania przez nich z ich praw i wolności osobistych mogą być ustanawiane tylko w ustawie. Stosownie do art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882) ograniczenia w celu zapobieżenia opuszczeniu domu pomocy społecznej mogą mieć jedynie miejsce w przypadku wystąpienia u osoby chorej psychicznie lub upośledzonej umysłowo zachowań zagrażających jej życiu lub zdrowiu, lub życiu lub zdrowiu innych osób. Osobami uprawnionymi do oceny stanu psychicznego mieszkańców i zastosowaniu przymusu bezpośredniego w domu pomocy społecznej są na podstawie art. 18 ust. 2 i 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego lekarz, a w przypadku gdy nie jest możliwe uzyskanie natychmiastowej decyzji lekarza – pielęgniarka.

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego każdy przypadek zastosowania przymusu bezpośredniego i uprzedzenia o możliwości jego zastosowania odnotowuje się w dokumentacji medycznej. Wielokrotne, agresywne zachowania mieszkańca w stosunku do innych wymagały również użycia siły fizycznej przez opiekunów – przytrzymania czy odepchnięcia w celu rozdzielenia mieszkańców. Niemniej jednak z raportów z przebiegu dyżurów nie wynikał sposób postępowania personelu z mieszkańcem. Również w prowadzonym w Domu Rejestrze Przypadków Zastosowania Przymusu Bezpośredniego w okresie od stycznia 2016 r. do 23 maja 2017 r., poza izolacją i unieruchomieniem innych mieszkańców, nie był odnotowany żaden przypadek przytrzymania mieszkańca. Zgodnie z przepisami art. 3 pkt 6 lit. a) i art. 18 ust. 6 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego zastosowanie przymusu bezpośredniego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, które dopuszczają się m.in. zamachu przeciwko zdrowiu lub życiu innych osób polega również na przytrzymaniu, tj. doraźnym, krótkotrwałym unieruchomieniu osoby z użyciem siły fizycznej.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie zajęć rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. poz. 250) poprawie funkcjonowania społecznego m.in. osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie przebywających w domach pomocy społecznej służą zajęcia rehabilitacji społecznej. Rodzaj i zakres programowy zajęć powinien być określony w indywidualnym planie wsparcia mieszkańca i dostosowany do stanu zdrowia oraz potrzeb i możliwości mieszkańca, zgodnie z § 5 ust. 3 ww. rozporządzenia. Tymczasem, mimo braku poprawy funkcjonowania społecznego mieszkańca, w jego indywidualnym planie wsparcia nie był ustalony zakres programowy i wymiar czasu zajęć rehabilitacji społecznej. Zdaniem organu kontroli osiągnięcie stawianych w indywidualnym planie wsparcia mieszkańca celów – eliminowanie niepożądanych zachowań, organizacja czasu wolnego – powinien warunkować w szczególności zakres programowy zajęć terapeutycznych, który uwzględnia treningi funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów oraz spędzania wolnego czasu, o których mowa w § 4 pkt 1) ww. rozporządzenia.

Zarzuty przedstawione w ww. skardze z dnia 25.04.2017 r. były również zgłoszone telefonicznie przez byłego opiekuna prawnego mieszkańca dyrektorowi Domu, oraz pracownikowi Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Mimo przeprowadzonego przez dyrektora Domu postępowania wyjaśniającego w sprawie, skarga nie została zarejestrowana, a jej sposób rozpatrzenia i załatwienia udokumentowany.

Jednocześnie w trakcie kontroli zauważono przypadek niereagowania personelu na sygnalizowaną przez jednego z mieszkańców potrzebę wypoczynku – leżenie na gołej podłodze. Ponadto podczas spożywania posiłku przez mieszkańców zwrócono uwagę na nienależyte utrzymanie higieny twarzy mieszkańców i zabezpieczenie ich ubrań przed poplamieniem.

Mając na uwadze powyższe zalecam:

1. Ustalić w porozumieniu z lekarzem i mieszkańcem zasady opuszczania Domu przez mieszkańca.
2. W raportach z przebiegu dyżurów zamieszczać informacje o działaniach, jakie zostały podjęte wobec agresywnych zachowań mieszkańca.
3. Wszystkie przypadki zastosowania przymusu bezpośredniego polegające na przytrzymaniu mieszkańca, tj. doraźnym, krótkotrwałym unieruchomieniu mieszkańca z użyciem siły fizycznej wpisywać w Rejestrze Przypadków Zastosowania Przymusu Bezpośredniego, zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U. poz. 740).

4. W indywidualnym planie wsparcia mieszkańca określić rodzaj, zakres programowy i wymiar zajęć rehabilitacji społecznej, uwzględniając w nim w szczególności zajęcia terapeutyczne obejmujące treningi funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów oraz spędzania czasu wolnego.
5. Ewidencjonować wszystkie zgłaszane skargi dotyczące mieszkańców domu w rejestrze skarg i wniosków oraz dokumentować sposób ich załatwienia.
6. Zapewnić mieszkańcom, stosownie do ich potrzeb godne warunki do wypoczynku w ciągu dnia oraz utrzymanie higieny twarzy i czystości ubrań podczas spożywania posiłków.

O sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych należy w terminie 30 dni powiadomić Wojewodę Mazowieckiego za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie ul. Czerniakowska 44, 00-717 Warszawa.

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769) jednostka organizacyjna pomocy społecznej może w terminie 7 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia do Wojewody Mazowieckiego. Zastrzeżenia należy kierować na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej, pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.

W przypadku niezłożenia lub nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń, należy w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Wioletta Kucharska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Pan Zenon Szczepankowski
Starosta Przasnyski
ul. Św. Stanisława Kostki 5
06-300 Przasnysz.
2. A/a.